

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro

Directie Europees,
Internationaal en Agro
economisch beleid

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

DGA-EIA / 20072927

Datum 24 april 2020
Betreft Beantwoording overige vragen schriftelijk overleg Milieuraad
27 februari 2020

Geachte Voorzitter,

Met deze brief beantwoord ik, mede namens de minister voor Medische Zorg en Sport en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de overige vragen van de fracties van uw Kamer van 27 februari jl. naar aanleiding van het Schriftelijk Overleg over de geannoteerde agenda van de Milieuraad van 5 maart jl.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie lezen over een Europese standaard voor veilig, voedsaam en een hoge kwaliteit voedsel. Wat is deze Europese standaard? Voldoen alle EU-lidstaten aan deze standaard? Zo nee, welke landen nog niet en waarom niet? Kan het kabinet toelichten welke verschillen er in de Nederlandse en Europese standaarden zijn met betrekking tot milieu-, dierenwelzijns- en voedselstandaarden? Kunt u dit toelichten voor dierlijke producten, plantaardige producten en een tweetal andere categorieën?

In de Green Deal wordt gesteld dat Europees voedsel bekend staat om zijn veiligheid, voedsaamheid en hoge kwaliteit. Het gaat hierbij niet om uitsluitend (wettelijke) standaarden; deze eigenschappen liggen namelijk niet allemaal vast in Europese wetgeving. In de wetgeving liggen vooral de normen voor voedselveiligheid (bijv. maximering contaminanten, afwezigheid schadelijke micro-organismen, algemene hygiëne) en bepaalde handelsnormen (uiterlijk, klasse-indeling) vast. Sommige van deze wettelijke eisen zijn inderdaad hoger dan die in andere landen in de wereld, zoals toegelaten gewasbeschermingsmiddelen en additieven, dierenwelzijns-eisen en het verbod op hormoongebruik in de dierhouderij.

Daarnaast bestaan er eigenschappen die producten vooral hebben om tegemoet te komen aan bijzondere wensen van de Europese consument. Dit zijn niet-wettelijk geregelde eigenschappen, zoals smaak, presentatievorm en bereidingswijze; dit zijn de eigenschappen waaraan producten als Nederlandse kaas, Belgische chocolade en Italiaanse ham hun internationale faam ontleen.

De Europese standaard voor voedselveiligheid ligt vast in de Algemene Levensmiddelen Verordening en andere Europese verordeningen op het gebied

van onder meer hygiëne, contaminanten, gewasbeschermingsmiddelen en additieven. Alle bedrijven in de Europese Unie zijn aan deze verordeningen gebonden; in alle lidstaten van de Unie gelden dus dezelfde standaarden. Er zijn op het gebied van de voedselveiligheid geen aparte Nederlandse wettelijke standaarden, dus er is ook geen verschil met de rest van Europa.

Voor wat betreft dierenwelzijn zijn EU-brede bepalingen vastgelegd in verschillende EU-richtlijnen voor de veehouderij en EU-verordeningen voor transport respectievelijk slacht van dieren. Hieraan moeten alle EU-lidstaten voldoen en de Europese Commissie voert hier ook audits op uit. Nederland heeft voor dierenwelzijn een beperkt aantal voorschriften die verder gaan dan de EU, bijvoorbeeld met betrekking tot de huisvesting van leghennen en groepshuisvesting van zeugen in een vroeg stadium van de dracht.

Tot slot liggen de Europese standaarden voor duurzaamheid, milieu en biodiversiteit, ook tijdens het teelt en productieproces, vast in de Europese Verordeningen. Alle bedrijven in de Europese Unie zijn aan deze verordeningen gebonden; in alle lidstaten van de Unie gelden dus dezelfde standaarden en is er een level playing field.

De leden van de VVD-fractie vragen naar de controle door de EU op ingevoerde levensmiddelen. De leden lezen dat levensmiddelen die niet voldoen aan de Europese milieunormen niet worden toegelaten in de EU. Op welke manier vindt deze controle plaats, wat zijn precies de relevante EU-milieunormen en vinden deze controles in alle landen even secuur en adequaat plaats? Zo ja, op welke manier wordt dat gecontroleerd? Kunt u verklaren waarom er producten op de Nederlandse en Europese markt beschikbaar zijn die met pesticiden behandeld zijn die in Nederland en Europa al lang zijn verboden?

De Green Deal spreekt alleen de ambitie uit dat ingevoerde voedingsmiddelen die niet aan de relevante milieunormen van de EU voldoen, niet op de EU-markt worden toegelaten. Dit betekent dat de wijze waarop producten in een derde land zijn geproduceerd en aan relevante milieunormen voldoen, ook wordt meegewogen bij de besluitvorming of een product naar de EU mag worden geëxporteerd. Op dit moment geldt die voorwaarde niet; nu wordt slechts gekeken of een product bij binnenkomst in de EU veilig is.

Het kan hierbij om zeer verschillende milieunormen gaan, bijvoorbeeld op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen gebruik, watergebruik en -vervuiling, en lucht- en bodemverontreiniging. Het gaat hier om normen die doorgaans alleen op de plaats van productie kunnen worden gecontroleerd. Als zulke eisen worden ingesteld, moeten de autoriteiten van het land van export garanderen dat aan de gestelde eisen wordt voldaan. Met audits in die landen gaat de Europese Commissie na of de bedrijven en de autoriteiten in de derde landen de gemaakte afspraken naleven. Deze aanpak kennen we al bij de controle op eisen aan het dierenwelzijn in derde landen.

Mocht blijken dat derde landen deze afspraken onvoldoende naleven, dan zal het derde land de praktijk moeten aanpassen of wordt de invoer van de betreffende producten uit dat land stopgezet. Deze handelwijze wordt nu al gehanteerd bij

tekortkomingen op het gebied van de voedselveiligheid en dierenwelzijn. Dit zou kunnen worden uitgebreid naar in te stellen milieueisen.

De Europese milieunormen voor voedingsmiddelen die worden geïmporteerd door EU-landen gelden op dit moment niet. Dit is de reden dat er bepaalde plantaardige producten uit derde landen op de Europese markt kunnen komen, terwijl die bij de teelt een behandeling met gewasbeschermingsmiddelen hebben ondergaan die in de EU niet is toegelaten. Stoffen die op producten uit derde landen kunnen voorkomen, terwijl die niet gebruikt worden in de EU zelf, zijn:

- stoffen die vanwege risico's voor het milieu geen EU-toelating hebben; en
- stoffen die wel een EU-toelating hebben, op gewassen waarvoor in de EU geen vergunning voor toepassing is aangevraagd.

Met die stoffen behandelde producten moeten wel aantoonbaar voldoen aan de voedselveiligheidseisen; residuen van het middel mogen alleen tot een maximaal niveau (de MRL, maximale residulimiet) aanwezig zijn. Deze MRL wordt speciaal voor die import door de EU vastgesteld op een niveau dat bij goede landbouwpraktijken haalbaar en zonder risico voor de consument is. De toelating van ingevoerde producten die niet aan de Europese milieunormen voldoen, zou in de plannen van de Green Deal beëindigd worden.

De leden van de VVD-fractie krijgen signalen dat bijvoorbeeld de douanecontrole op levensmiddelen in andere EU-landen minder secuur plaatsvindt dan in Nederland. Zie hiervoor ook de vragen van het lid Lodders (Kamerstuk 2020D07836). Kan het kabinet hier een toelichting op geven. Deelt het kabinet de mening dat voor het waarborgen van eenzelfde levensmiddelenkwaliteitstandaard het cruciaal is dat in alle EU-landen de controle er hetzelfde uitziet? Zo nee, waarom niet? Zo ja, graag een toelichting op hoe u dit gelijke speelveld in Europees verband gaat verwezenlijken, ook met het oog op onze voedselkwaliteitsstandaarden.

Sinds de totstandkoming van de interne markt is het belang van doeltreffende en geharmoniseerde gezondheidscontroles aan de buitengrenzen van de Europese Unie overduidelijk geworden. Hiervoor zijn dan ook duidelijke Europese regels vastgesteld. De Europese Unie is 's werelds grootste importeur en exporteur van levensmiddelen en verhandelt een toenemende verscheidenheid aan levensmiddelen met landen in de hele wereld. De lidstaten zijn zelf verantwoordelijk voor het uitvoeren van de controles in de betreffende lidstaten. Met periodieke audits in de lidstaten gaat de Europese Commissie na of de lidstaten de wetgeving adequaat naleven. Uit deze auditrapporten komt geen beeld naar voren dat douanecontroles op levensmiddelen in enkele EU-landen structureel minder secuur plaatsvinden.

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet streeft naar meer consumenteninformatie op voedsel. De leden van de VVD-fractie vragen zich af hoe het kabinet dit gaat verwezenlijken? Een uitgebreidere informatievoorziening brengt meer kosten met zich mee, wie in de voedselketen gaat dit extra bedrag betalen?

Via correcte consumenteninformatie wordt de consument in staat gesteld om gemakkelijker een gezonde en bewuste keuze te maken. De behoefte van consumenten om meer te weten over (de herkomst van) hun voedsel ondersteunen we. Bij het streven naar meer consumenteninformatie moet uiteraard worden afgewogen of de consumentenvraag opweegt tegen de (administratieve) lasten die het verstrekken van deze extra informatie met zich mee zou brengen. De kosten voor uitgebreidere informatievoorziening moeten worden gedragen door de betreffende schakels in de voedselketen. Of zich dit gaat vertalen in een (hogere) prijs voor voedsel is afhankelijk van de marktwerking in de voedselketen.

Klopt het dat de Green Deal nog in onderhandeling is? Zo ja, op welke manier gaat u borgen dat de Nederlandse kwaliteitseisen op gebied van duurzaamheid, milieu en biodiversiteit, ook tijdens het teelt en productieproces, de standaard in Europa gaat zijn? Op welke manier gaat u zorgen dat Nederlandse boeren met een gelijk speelveld te maken krijgen?

Op 11 december is de commissiemededeling over de Green Deal gepubliceerd, een veelomvattend programma met initiatieven en voorstellen op uiteenlopende beleidsterreinen. De deelonderwerpen worden in latere stadia geconcretiseerd en zullen elk hun eigen traject doorlopen. Het klopt dat de Green Deal in deze trajecten nog in onderhandeling is. Ik zal mij inzetten voor de Nederlandse belangen in gesprekken met de Commissie en andere lidstaten. De Europese standaarden voor duurzaamheid, milieu en biodiversiteit, ook tijdens het teelt- en productieproces liggen vast in Europese Verordeningen. Alle bedrijven in de Europese Unie zijn aan deze verordeningen gebonden; in alle lidstaten van de Unie gelden dus dezelfde standaarden en is er een level playing field.

Wat bedoelt de Europese Commissie met een gezonder en duurzamer dieet? Deelt u de mening dat de dieetadviezen van de Europese Commissie overbodig zijn? Zo nee, waarom niet?

Ik zie geen rol voor de Europese Commissie wat betreft directe dieetadviezen richting de (Nederlandse) consument.

Met de Farm to Fork strategie richt de Europese Commissie zich op de ontwikkeling van een duurzaam voedselsysteem. Zo'n systeem richt zich op het duurzaam produceren van voldoende veilige en gezonde voedingsmiddelen. Hiervoor is het belangrijk dat er een eenduidig beeld is van een gezond en duurzaam dieet. Datzelfde geldt voor geharmoniseerde regelgeving omtrent etikettering. Nederland moedigt daarom de ontwikkeling aan van zoveel mogelijk geharmoniseerde richtlijnen voor gezonde en duurzame voeding binnen Europa.

De leden van de VVD-fractie lezen erkenning van de minister met betrekking tot de visie kringlooplandbouw. Op welke manier gaat de minister borgen dat de keuze van het kabinet om naast kringlooplandbouw ook de emissiearme landbouw als volwaardig en gelijkwaardig alternatief aan kringlooplandbouw te verankeren? De leden van de VVD-fractie betreuren dat het kabinet geen duiding geeft aan de

emissiearme landbouw. Kan de minister aangeven waarom? Hoe gaat de minister er voor zorgen dat boeren die kiezen voor emissiearme landbouw gelijkwaardige kansen en beloning krijgen? Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat dit ook opgenomen wordt in de Green Deal?

Het kabinet is positief over de integrale aanpak en de focus op biodiversiteit, klimaat en gezondheid. De strategie die door de Commissie is aangekondigd in de mededeling over de Green Deal is nog algemeen. Het kabinet kijkt uit naar de concretisering in de voorstellen voor specifieke maatregelen, onder andere op het gebied van reststromen, dierenwelzijn en gewasbescherming. Dat kan bijdragen aan de inzet van het kabinet om landbouwers die de keuze maken voor kringlooplandbouw te ondersteunen (met aangepaste wet- en regelgeving en stimuleringsmaatregelen). Die ondersteuning geldt ook voor de landbouwers die hun bedrijf in de huidige omvang willen voortzetten of willen uitbreiden op een (duurzame) emissiearme wijze. Ik zal mij inzetten voor de Nederlandse belangen in de Green Deal in gesprekken met de Commissie en andere lidstaten.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie vragen de minister om toe te lichten waarom het verder vergroten van het areaal beschermd gebied op land niet als de meest effectieve oplossing gezien wordt voor het behoud en versterken van de biodiversiteit.

Het kabinet is van mening dat met het Natura 2000-netwerk en de al voorziene uitbreiding van het Natuurnetwerk Nederland de gebieden met de hoogste en meest kwetsbare natuurwaarden beschermd zijn. Daarom ziet het kabinet in het enkel en veel verder vergroten van het areaal beschermd gebied op land, na realisatie van het Natuurnetwerk Nederland, niet het grootste knelpunt voor het behoud en versterken van de biodiversiteit in Nederland. In Nederland is het nu vooral nodig om te blijven werken aan verdere ecologische verbinding van natuurgebieden, verbeterd beheer en aan verbetering van de milieuumstandigheden en ruimtelijke condities. Ook werkt het kabinet samen met provincies aan de Europese bossenstrategie, die een toename van het areaal bos beoogt.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie maken zich zorgen over het overmatig gebruik van landbouwgif en kunstmest die de waterkwaliteit in ernstige mate beïnvloeden. Deze leden weten dat er in de voorlopige plannen van het Nationaal Strategisch Plan voor de uitvoering van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid nadrukkelijk staat dat het behalen van de KRW-doelen onder druk staat. Het huidige instrumentarium van het GLB wordt ingezet om de waterdoelen te bereiken. Wat vindt de minister van deze koppeling? Is de minister van mening dat deze koppeling ook in het volgende GLB gemaakt moet worden?

Al geruime tijd is het de inzet van Nederland om met het instrumentarium van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) ook bij te dragen aan publieke opgaven. Het verbeteren van de waterkwaliteit is er daar één van. Dat was de inzet bij het huidige GLB en dat zal ook in het nieuwe GLB het geval zijn. Ik verwijs uw Kamer daarvoor naar mijn brief waarmee ik uw Kamer heb

geïnfomeerd over de contouren van mijn inzet voor het Nationaal Strategisch Plan voor het GLB (Kamerstuk 28625, nr. 264) en de reeds toegezonden brief waarmee ik uw Kamer heb geïnformeerd over de houtskool-SWOT noodzakelijk voor het opstellen van het Nationaal Strategisch Plan voor het GLB (Kamerstuk 28625, nr. 276).

Deze leden zijn ook benieuwd wat de minister denkt wat er in de landbouw moet gebeuren om de KRW-doelen te halen? Kan de minister toelichten in hoeverre het nieuwe mestbeleid hieraan gekoppeld wordt? Deze leden horen graag van de minister of zij spreekt met de agrarische sector over de wateropgave die er naast reducering van stikstof voor de deur staat? Zij horen graag van de minister van hoe wordt voorkomen dat boeren straks verrast worden door de opgave voor de KRW.

Het mestbeleid als uitvoering van de EU-Nitraatrichtlijn heeft tot doel terugdringing van nutriëntenbelasting door de landbouw in grond- en oppervlaktewater. Als zodanig levert het een bijdrage aan het behalen van de doelen van de KRW. Dat zal bij een nieuw mestbeleid niet anders zijn.

Het instrument voor het bereiken van de doelstelling is het vierjaarlijkse Actieprogramma zoals voorgeschreven door de Nitraatrichtlijn. Dit moet maatregelen bevatten met betrekking tot het gebruik en de omgang met mest en inzet van goede landbouwpraktijk die tot verbetering van de waterkwaliteit leiden en die daarmee bijdragen aan het behalen van KRW-doelen. Op korte termijn wordt gestart met de ontwikkeling van het zevende Actieprogramma Nitraatrichtlijn (2022 t/m 2025) dat in afstemming met de 3e Stroomgebiedbeheerplannen KRW (2022 t/m 2027) wordt opgesteld. Beide plannen moeten in december 2021 zijn vastgesteld. Net als bij de ontwikkeling van voorgaande Actieprogramma's, zal ik voor de samenstelling van de inhoud ervan uitgebreid met alle relevante stakeholders overleggen, waaronder uiteraard met vertegenwoordigers van agrarische sectoren en waterbeherende overheden en de drinkwaterbedrijven.

Als basis voor het zevende Actieprogramma benut ik onder andere de Nationale analyse van het Planbureau voor de Leefomgeving dat binnenkort wordt uitgebracht met het oog op de nieuwe Stroomgebiedsbeheerplannen ten behoeve van de KRW. Daarnaast vormen de meest recente monitoringsresultaten van nitraat in grondwater en nitraat, stikstof en fosfaat in oppervlaktewater een grondslag voor de invulling van het zevende Actieprogramma. Deze gegevens worden opgenomen in de dit jaar uit te brengen, eveneens vierjaarlijks verplichte rapportage over de implementatie van de Nitraatrichtlijn: "Landbouwpraktijk en Waterkwaliteit in Nederland, toestand en trends 1992-2019". Gegevens over het doelbereik van de KRW samenhangend met de nutriëntenbelasting uit de landbouw, zal bij overleg over de inhoud van het zevende Actieprogramma, nadrukkelijk aan de orde worden gesteld.

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro

Directie Europees,
Internationaal en Agro
economisch beleid

Ons kenmerk

DGA-EIA / 20072927

Martin van Rijn
Minister voor Medische Zorg en Sport

Paul Blokhuis
Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport